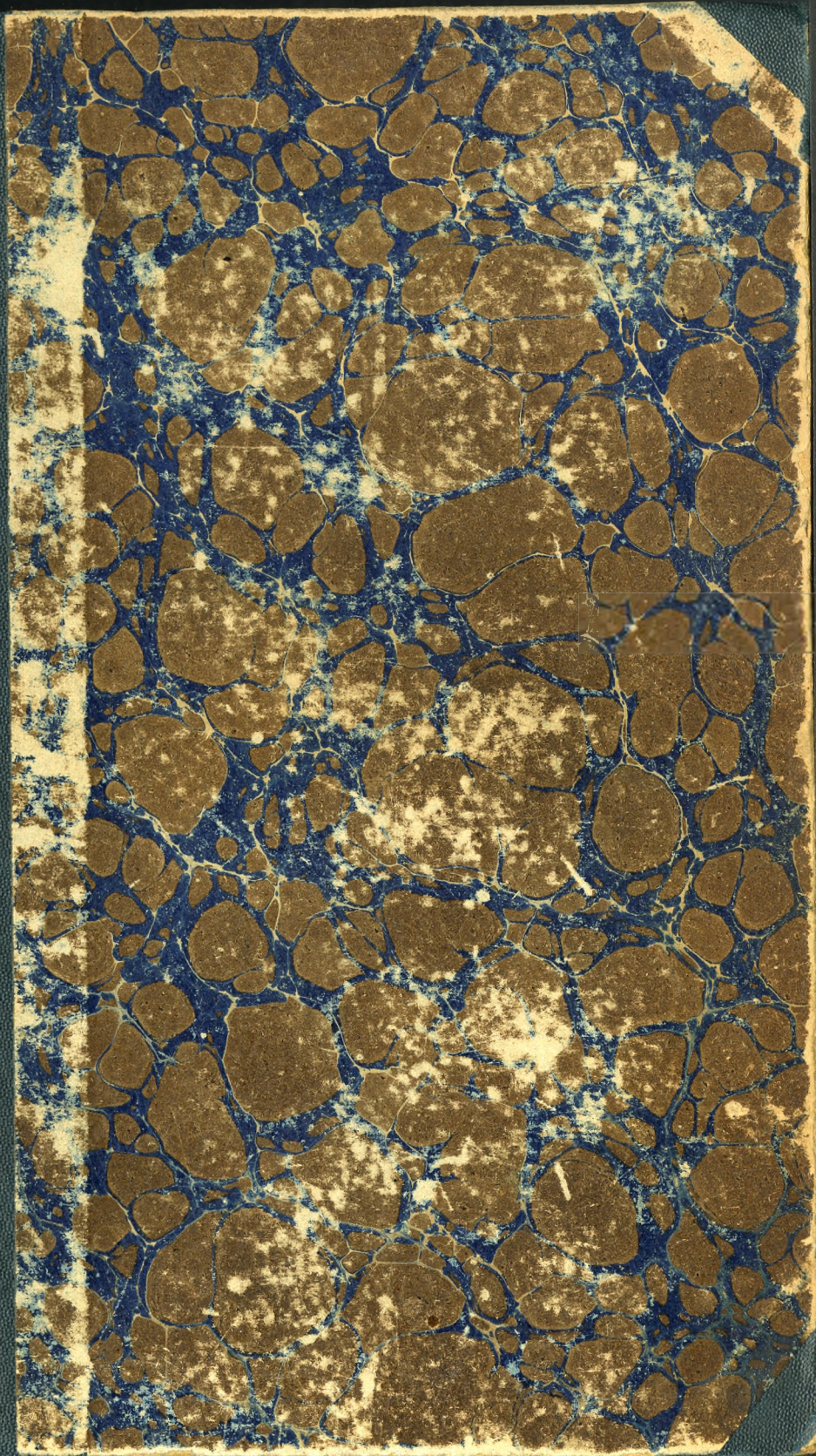

Politikai
röpiratok.

149.

1149

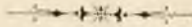
1328

NEHÁNY SZÓ

A

VÖRÖS-KERESZT EGYLET

ÉRDEKÉBEN.

IRTA EGY EMBERBARÁT.

13.

BUDAPEST.

NYOMATOTT KHÖR ÉS WEIN-NÁI.

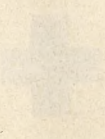
1882.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

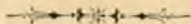
PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

NÉHÁNY SZÓ
A
VÖRÖS-KERESZT EGYLET
ÉRDEKÉBEN.

IRTA EGY EMBERBARÁT.

BUDAPEST.
NYOMATOTT KHÓR ÉS WEIN-NÁL.
1882.

DE BALLAGÉZA.

ELŐSZÓ.

Egy idő óta a hirlapokban lépten nyomon találkozunk a vörös-kereszt egyesület nevével. Országszerte alakulnak fiókegyletei, tánczvigalmakat, hangversenyeket, műkedvelői előadásokat rendeznek alaptőkéje gyarapítására, alapítványok tételnek az egyesület által építendő „Erzsébet“ kórházra. Legujabban a megyék és városok közgyűléseiben emelkednek meleg hangok a vörös-kereszt egyesület érdekében; tekintélyes pénzüsszegek szavaztatnak meg, sok tagu bizottságok küldetnek ki erkölcsi támogatására és az egyesületi eszmének minél szélesebb körben való terjesztésére. Egy szóval az érdeklődés általános. De más oldalról tény, hogy számosan, kik különben a közélet nevezetes mozzanatait figyelemmel szokták kísérni, nincsenek kellően tájékozva az egyesület szervezetét, célját és működési körét illetőleg. A külföldön tekintélyes szakirodalom keletkezett a vörös-kereszt egyesület támogatására; hazánkban kevés történt e téren. E körülmény indította szerzőt jelen művecske megírására. Pótol-e hézagot vagy sem, annak megítélését az olvasóra bizzuk.

Budapesten, 1882. évi január havában

a szerző.

PLATE

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

A vörös-kereszt egyesület keletkezése.

Azon nagy csapások között, melyek az emberi nemet időnkint meglátogatni szokták, alig van olyan félelmes, mint a háború. Az ezerkaru, pezsgő társadalom tagjait zsibbadás fogja el; a légkör nyomasztóvá válik. Minden foglalkozás pang. A kereskedők a csatahírek változó hatása alatt nem folytatják üzleteiket, a mesterember munkája szünetel, s a földműves, ki erős hittel Istenében veté el gabnáját, búsan látja, hogy az Istenadta áldást az ellenséges csatavasság patkói aratják le, vagy a háborúba hitt munkaerő hiánya akadályozza, hogy azt a kellő időben betarítsa. A hivatalnok, az iparos, a kereskedő, a földműves elhagyja csendes foglalkozását s mint harezos vonul a csataterre, vivén magával a rokonok szerencsekívánatait s houn hagyva a jó édesanya omló könnyeit.

Nemes ábrándozók köteteket írtak össze az örök békéről, ragyogó elméletekkel fejtegetve a háború káros és haszontalan voltát. De az utópiák, az elérhetetlen vágyak sorsa világ kezdetétől fogva mindig egy volt. Szétfoslottak a gyakorlati életben a tények vaskényszerűsége alatt.

Ki ne óhajtaná az örökbéke ábrándképének megvalósulását, ki ne óhajtaná, hogy valahára véget érjen az államok viszárs helyzete, midőn tetőtől talpig fegyverben lesik egymás mozdulatait, követvén a régi híres mondást, mely fájdalom ma igazabb mint valaha: „ha békét akarsz, fegyverkezzél!“

Különböző szokások, hajlamok, régi sérelmek, melyek megtorlásra várnak, választják el egymástól a nemzeteket, s ezen okokhoz csatlakozik a létért való küzdelem nagy proble-

mája. Ifju erőteljes népek duzzadó tettvágyukban hódításra törnek, a gyenge élni akar és védelmezi magát. Nem ritkán szellentyű a háboru a belső elégtelenség kibocsátására, de okozza akármi, tényeiben mindig borzalmas, eredményében gyászos.

Az ó és középkorban viselt háboruk borzalmaikat leírni alig lehet; Atillát isten ostorának nevezte a közrémület, kit a haragyo istenség küldött a bünös világ megfenyítésére; a hol Timur Lenk tatárlovassága elvonult, ott nem nőtt többé fü, s a mongolok pusztításairól irt művét Rogériusnak ma sem lehet megindulás nélkül olvasni. E sötét századokban ellenségnek tekintették a hadviselő félnek családját is, melyet pusztítottak minden irgalom nélkül.

Vad állapotok voltak ezek, melyeknek szelidülése évszázadok hosszu munkája volt. Bizonyos idő kellett ahhoz is, hogy a hadi fogságba jutott ellenféllel emberi módon bánjanak.

Azon eszme, hogy a tábori kórházak, az orvosok, beteghordók és az összes egészségügyi felszerelések olyanoknak tekintessenek, melyek az ellenség által is kimérendők, már régebben felmerült, de csak a tizenkilencedik századnak, melyet méltán nevezhetünk a humanismus korszakának, jutott azon nemes feladat, hogy az emberies elveket ne csak elszigetelve és papiroson, hanem az életben gyakorlatilag is keresztül vigye.

Ma-napság a hadi tudomány óriási előhaladást tett. Vasutak hálózata fut be minden művelt országot, miáltal a közlekedési akadályok jó részben el vannak háritva. Be van hozva az általános hadkötelezettség, miáltal a hadviselő felek óriási tömegeket vethetnek egymás ellen; kitünő elmék, feltaláló lángesznek foglalkoznak a hadi szerek tökéletesbitésével. Ez által a háboru lassankint elvesziti barbár jellegét s hogy ugy szóljunk a matematika és mechanika tusája leszen.

E körülmények okozzák, hogy ma pár hó alatt oly döntő ütközetek vivatnak, melyek két nagy birodalom élethalál mérkőzésének is véget vetnek. Kitünő példa erre a közel multban lezajlott francia-német háboru. Hét éves vagy épen három évtizedig tartó viszálykodások hosszan tartó nyomoruságairól a tizenkilencedik században szó nem lehet.

Önként felvetődik a kérdés, hogy a háborúnak ez embe-
ribbé tétele daczára a háboru borzalmai sujhathják-e oly érzé-
kenyen a mai társadalmat, mint a középkori emberiséget az
akkori kegyetlen pusztítások.

Bátran azt felelhetjük, hogy igen. A középkorban meg-
szokott, hogy ugy mondjuk folyton tartó esapás volt a háboru,
mig ma sokkal ritkább, de annál félelmesebb. A mészáros
fürdik a vérben, mig más, ki meg nem szokta a vért, ha egy
cseppet lát is, megborzad attól. E hasonlat jellemzi az akkori
és mostani viszonyokat.

A jelen század háborui alkalmával bebizonyult, hogy a
katonai egészségügyi szolgálat nem felel meg a célnek.

Dunant Henrik a legnemesebb emberbarátok egyike
1859-ben a solferinói csatatéren azon szomorú tapasztalatra
jutott, hogy az egészségügyi csapatok megteszik ugyan köte-
lességüket, de minden erőfeszítésük daczára sok ezer re ment
azon sebesültek száma, kik elhagyatva s martalékul dobva
égető fájdalomnak huszonnégy órántul a csatatéren
maradtak orvosi segély és ápolás nélkül.

Dunant Henrik tapasztalatait egy Európaszerte feltűnést
keltett könyvben írta meg, melyben kimutatta, hogy kellő
számú, lelkesedett, hivatását átérző egészség-
ügyi csapatok ezer és ezer erőteljes polgárt adhattak volna
vissza a társadalomnak. E mellett beutazta földrészünknek majd
minden országát, felolvasásokat tartott, lelkesített, rábeszél,
pénzátadatokat hozott, s annyi önfeláldozó küzdelem után, 1863.
október 26-án csakugyan összegyűltek Európa majd minden
államának képviselői, hogy a rendkívül fontos tárgyat meg-
beszéljék.

Ez volt az első nemzetközi értekezlet, melyen szorosan
megállapított a cél, t. i. a háboruban megsebesült harczo-
sok magán uton való ápolása és segélyezése, más oldalról ki-
jelöltettek azon eszközök, melyek a cél elérésére szükségesek.

A részletekre, miután a magyar szent korona országainak
vörös-kereszt egylete ugyancsak az itt kifejtett alapelvek sze-
rint szervezkedett, később vissza térünk, itt röviden csak annyit,
hogy a nemzetközi képviselők az egylet jelvényéül elfogadták

a vörös-keresztet, Genf város czimerét, hálából a város iránt. E jelvény azóta egy kiválóan humanistikus nagy eszme képviselője.

Szolgáljon e kis magyarázat megnyugtatóként azoknak, a kik vallási meggyőződésükből kifolyólag a kereszt iránt netán némi idegenkedéssel viseltetnének. A jótékonyság nem ösmer felekezeteket, ép úgy min nyilvános működése által megezőfolja azon nézetet, mintha összeköttetésben állana a szabadkőművességgel.

A vörös-kereszt egyesület a szeretet és humanismus nagy műve; szeretet és humanismus hozta létre; szeretet és humanismus tartja fenn, minden más érdek kizárásával.

Hogy alakult meg a vörös-kereszt egyesület hazánkban.

A vörös-kereszt jelvénye csakhamar diadalmas körutat tett Európa majd minden országában. Különösen Angliában és Németországban, — hol a császári család kiváló érdekeltséget tanusított iránta, — tett nagy hódításokat.

Hazánkban jó darab ideig bizonyos hidegség uralkodott az új intézmény iránt, mely azonban soká nem tarthatott.

Az általános védkötelezettség elvének behozatala volt kétségkívül a legerősebb ok, mely megtörte a jeget.

Nem nagy időköz választ el bennünket attól, midőn a katonaságot még idegenkedéssel tekintették a polgári elemek.

Elszigetelve állott az a polgárságtól, s olynemű foglalkozásnemnek tartatott, melynek egyedüli czélja az államhatalomra gravitálni.

E felfogás természetesen kizárta a barátságos közeledést.

De ismételjük, az általános védkötelezettség behozatala, gyökeresen megváltoztatta az uralkodó nézeteket.

Alig van jelenleg család, melynek egy, de gyakran több férfi tagja ne volna hadkötelezett. A katonaság úgy szólva szerves összefüggésbe jött a polgársággal.

A katonaságra mért csapást megérzi a társadalom, ép úgy, mint az egész test megsínli, ha a védő kar sebet kap, vagy megbénul.

A katonaságot ma nem tekintik egy külön célra törekvő osztálynak, hanem oly testületnek, mely a haza földét védelmezi az ellenséges megrohanástól, mely öre vagyunknak, életünknek, és a melyben a mi fiaink, véreink szolgálnak.

E felfogás uralkodik most, s ezért viseltetik a családok összesége, vagyis az egész társadalom oly aggódó részvétellel a háboruba vonuló csapatok állapota iránt.

A sebesült harezosok ápolása érdekében történtek lépések nálunk is, de igen csekély eredménnyel. Az 1866-iki háboru alkalmával országsszerte alakultak nőegyletek, melyek pénzt, élelmi szereket, kötöző szereket, szivarokat gyűjtöttek és osztottak szét a sebesültek között, de a mint a háborunak vége volt, rendszeren vagy feloszlottak, vagy rendes foglalkozásukhoz tértek vissza.

A jótékonyosság ilyenmő gyakorlása igen szép, igen dicséretes, de kevés eredményt szülhet. Ez apró helyhez kötött egyleteknél hiányzott a rendszeresség és mindenkifölött az anyagi erő.

Nagy célokat kisszerű eszközökkel megvalósítani lehetetlen. Az eszközök elégtelensége mellett a legjobb akarat és legnemesebb igyekezet ténykedése is hajótörést szenved.

Azonban szélesebb körű actio megkezdése már csak idő kérdése volt. Mindenki ösztönszerűleg érezte hátramaradásunkat. Európának minden kultur államában működött már az egylet, sőt a másodrangu dunai államok is kezdtek szervezkedni, csak hazánkban nem történt semmi.

Az első lökést erre a boszniai megszállás adta meg. Mikor a harez első áldozatait a óvárosba szállították, akkor indult meg komolyabb mozgalom. A jótékonyosság angyalai, a nők, kik mindig elsők, mikor a fájdalom könnyüit kell felszárítani vették kezükbe az ügyet.

A budapesti összes jótékony nőegyletek Tisza Kálmánné lelkes kezdeményezése folytán ideiglenes központi segélyző

nőegyletet alakítottak, mely védnökéül koronás királynénkat nyerte meg.

A legmagasabb pártolás ily fényes nyilvánulása nem maradhatott hatás nélkül. Az országos segélyző nőegylet Zichy Livia grófnő elnöklete alatt megkezdte áldásos működését s nagybecsü adományokat, gyűjtéseket szolgáltatott át a sebesült harczosok számára.

E segélyző egylet alapszabályait a genfi határozatok értelmében szerkesztette. Fősulyt fektetett egy részről a tömeges részvételre, másrészt a fiókegyletek működésére.

Az országos segélyző nőegylet a női tevékenységre támaszkodva páratlan eredményt ért el, de országosan szervezettnek nem volt tekinthető, mert kénytelen volt nélkülözni leghatalmasabb támaszát a közhatóságok támogatását.

Éppen ez okból képez rendkívül fontos mozzanatot az egylet fejlődési menetében felséges Urunknak apostoli királynaknak 1880. évi deczember 5-én kelt legmagasabb kézírata, melyben a sebesült és beteg harczosok önkéntes ápolására és támogatására vonatkozó ügynek magyar koronája országában leendő szervezésével gróf Károlyi Gyulát bizta meg.

Az országos segélyző nőegylet belátta, hogy a magasztos czélok elérésére nem elegendő a női tevékenységre támaszkodni, s azért örömmel fogadta azon eszmét, hogy az erők szétforgácsolása helyett létesítsék egy nagy egylet, hol úgy a férfiak, mint a nők megtalálják működési körüket. Az egyesülés minden nehézség nélkül megtörtént, az ige testet öltött s megalakult „a magyar szent korona országainak vörös-kereszt egylete.”

Mi az egylet czélja?

A vörös-kereszt egylet czélja, mint már fentebb is láttuk a háboruban megsebesült vagy megbetegedett harczosok ápolása. Czélja az egészségügyi csapatok működését támogatni, s a esataterén a betegápolás terén mutatkozó hiányokat pótolni.

Feladata továbbá a rokkant katonákat és a háboruban elesett vagy munkaképtelenné vált harcosok hátrahagyott családjait segíyezni.

Célja végre rendkívüli szerencsétlenségeknél, egymint árvíz, tűzvész, járvány esetén közhasznú tevékenységet kifejtetni.

Természetesen béke idején egészen más az egylet működési köre, mint háboru alkalmával.

Röviden körvonalozzuk az egylet teendőit

béke idején.

Tanulmányozza és értékesíti azon haladásokat, melyek a katonai egészségügyi szolgálat terén elértettek.

Igyekszik megnyerni azon egyéneket, kik az önkéntes egészségügyi szolgálat terén személyes szolgálatokra készek és alkalmasak. Ilyenek volnának: az orvosok, gyógyszerészek, közigazgatási tisztviselők, betegszállítók és kézművesek.

Alkalmas mintákat, különböző kötőszereket, orvosi szereket, fehér és ágyneműeket, mindennemű kórházi felszerelési tárgyakat gyűjt és szerez be.

E tárgyakat leltározza és gondoskodik arról, hogy alkalmas helyeken megbízható egyének felügyelete alá helyeztesenek.

Alkalmas helyeket és helyiségeket szemel ki, hol háboru esctében beteggyűjtő állomások és raktárak létesíthetők.

Egyezményeket köt szállítási vállalkozókkal a végből, hogy azok járműveiket, hajóikat, szükség esetén, bérfizetés mellett átengedjék.

Önkéntes egészségügyi és sebesült szállító csapatokat szervez. Ez utóbbiak feladata a sebesültek és betegek szállítását a legkimételesebb módon teljesíteni.

E csapatok személyzetét már a béke idején igyekszik kiképezni. A hadastyán, tűzoltó és torna-egyletek e téren rendkívül becses szolgálatot tehetnek.

Előkészületeket tesz egyleti tartalékkórházak és üdülő házak felállítására, továbbá sátrakat, hordozható barakkokat szerez be.

Terveket készít előre, hogy háboru esetén a különböző egyletek és csapatok mint kezdjék meg működésüket.

Háboru esetén.

Arra törekszik, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel a katonai egészségügyi szolgálatot gyámolítsa.

Gondoskodik arról, hogy mindennemű egészségügyi személyzet, orvosok, gyógyszerészek, betegápolók, sebesültvivők küldessenek a működő hadsereghez, és ezek külön szervezett testületekké alakuljanak, hol minden ember megtalálja saját működési körét.

Gondoskodik arról, hogy a sebesült vagy beteg katonák hogylétéről és hollétéről szóló hírek a szülékkal, rokonokkal lehetőleg gyorsan közöltessenek.

Különös gondot fordít a sebesült vagy beteg katonák ápolására. E czélból már is megnyitotta az ápolónői tanfolyamot, hol számos ápolónő részesült alapos oktatásban. Ezek bármely pillanatban az egylet rendelkezésére állanak.

Gondoskodik mozgó tábori kórházakról, s ez által megszünteti azon veszélyes bajokat, melyeket a betegek tömeges összezsufolása rendszerint okozni szokott. A rendszer, mely a betegek elhelyezésénél eddig uralkodó volt, egyáltalában nem felelt meg a humanismus követelményeinek. A kórházak túl voltak tömve, s azon epidemikus bajok, melyek egy egy nagyobb háboru gyászos utóhatása gyanánt rendszerint mutatkoztak, éppen e körülményben lelik magyarázatukat.

A betegek és sebesültek tovább szállítására vasuti vonatokat és hajó ambulanceokat teljesen szervezve és fölszerelve boesát a hadi igazgatás rendelkezésére.

Az egylet további feladata :

a rokkant katonákat és a háboruban elesett harezosok hátra hagyott családjait segíyezni.

Édes és szép a hazáért meghalni, éneklí a nagy római költő, de esonkán, bénán barangolni be azt a földet, melyet vére hullásával védelmezett, vagy inségnek, nyomornak adni

át a gyámol nélkül maradt esaládot, fájdalmas kép, de az életben gyakran előfordul.

Az annyi oldalról igénybe vett állam a segélyezésnek csak szerény határáig terjeszkedhetik; ezt kipótolni, a rokkant harczosoknak, az özvegyeknek és árváknak türehető életet biztosítani, ez a vörös-kereszt egylet egyik legnemesebb feladata.

De a mint már többször hangsúlyoztuk, az egyletnek főcélja ugyan a sebesült harczosok ápolása, azok özvegyei és árváinak segélyezése, de nem egyedüli célja.

Feladata békés időben társadalmi nton is működni. Ha széles alapokon szervezkedve, megerősödik, úgy működése folytonos fog lenni, és veszély idején első a segélynyújtásban. Hol nyomor, inség emeli fel segélytkérő szavát, nyomban fel fog tűnni a vörös-kereszt, mint az egyetemesség szeretet és gyors segély jelképe.

Oly példát mutatott az egylet ifju életében, mely egymagában képes elhallgattatni a kishittség vagy roszakarat szavát.

Mikor Szeged az alföld legelső városa élethalál harcztot vívott a bős elemmel, titánszerűleg küzdve, de mégis elbukva, a vörös-kereszt egylet ruhaneműeket osztott ki, népkonyhákat, gyermekkertet, kisedővodát állított, s készpénzben 30,000 frt. segélyt osztott ki a földönfutóvá tett lakosság közt.

Ezt akkor tette, a midőn maga is a kezdet legsúlyosabb bajaival küzködött.

Jó tanulság a jövőre. Mindenesetre halvány képét nyújtja e példa annak, hogy mire lesz képes egy oly egyesület, mely a társadalom minden egyes tagjának áldozatkészségére támaszkodik.

Hogy lehet valaki az egylet tagjává.

A jótékonyság nem egyes osztályok szabadalma. A szegény keservesen szerzett fillére csak oly kedves a jótékonyság nemtőjének, mint a dúsgazdag főur fejedelmi ajándéka.

Az eddig elért eredmény hazánkban példanélkülnek mondható. Kétszázötven főkegylet, majdnem 34,000 taggal

buzgólkodik már is az egylet eszméje mellett és készpénz tőkéje megközelíti a 160,000 frtot.

Daczára azonban ez eredménynek, ezt mégis csak szerény kezdetnek lehet mondanunk.

Az egylet ugyanis csak úgy lesz képes magasztos feladatát teljesíteni, ha az egész magyar társadalom minden tagja átlesz hatva azon tudattól, hogy legalább egy téglát vigyen a jótékonytság ezen nagy épületének emeléséhez, melynek fedele alatt veszély idején ezrek és ezrek fognak menhelyet találni.

Készakarva használtuk e kifejezést „minden tagja“ és meggyőződés hevével mondjuk ki, hogy lesz idő, midőn e kitétel megszűnik hangzatos szó lenni és ténynyé válik.

A nagybirtokos, nagykereskedő, gyáros, nagyiparos, a különböző részvénytársulatok, a társadalom tehetösebb tagjai adakozzanak módjuk és szívük érzelme szerint, de meg kell gondolni, hogy kis patakokból lesznek nagy folyók s a por-szemek sziklává alakulva az elemek hatalmával képesek dacolni, hogy tehát a társadalom kevésbé tehetős tagjai is hivatvák az egylet támogatására, s ezek nagy száma képezendi az egylet alaperejét.

Mindazoknak, kik a néppel közvetlenül érintkeznek, kik ösmerik annak gondolkodásmódját, s kik arra befolyást gyakorolnak szellemük fölényével, tekintélyük sulyával: meg kell ragadni az alkalmat, hogy felvilágosító, buzdító szavukat a nemes ügy érdekében latba vessék, s mindenekfölött jó példával előljárjanak.

Értésére kell adni mindazoknak, kik a vörös-kereszt egylet czéljáról, működéséről tiszta fogalommal nem birnak, hogy az egylet ügye mindnyájunk közös ügye, hogy az ifju egylet mindnyájunk féltett édes gyermeke, hogy minden egyes fillér, melyet a jótékonytság ez oltárára tettünk, dusan fog kamatozni.

Vegyék ezt különös figyelembe a lelkészek, községi jegyzők és néptanítók. Rájuk e téren nagy feladat vár, melynek sikeres megoldása minden melegen érző szívet édes örömmel tölthet el.

Tájékozásul röviden ösmertetjük a tagsági feltételeket.

Az egyesület tagjai lehetnek :

alapító tagok, kik az egyesületi tőke gyarapítására egyszermindenkorra legalább 20 forintot fizetnek ;

rendes tagok, kik két osztályba soroztatnak ;

vagy 10 forintot fizetnek egyszermindenkorra, s akkor életfogytig tagjai az egyesületnek ;

vagy kötelezik magukat, hogy hat éven át minden esztendőben egy vagy több forintot fizetnek.

A forintos tagsági díjat lehet havi, vagy tetszés szerinti részletekben törleszteni, mely körülményt leginkább a falusi földműves népre való tekintetből hangsúlyozunk.

Kitűnik ebből, hogy a tagsági díj oly csekély, melyet a telkesgazda, a kisiparos és kiskereskedő is könnyen megbir.

A fiókegyesületekről.

A pezsgő egyesületi élet egyik biztosítóka a sikernek. Ezért nagy súly fektetendő a fiókegyesületek alakítására. Az alapszabályok ide vonatkozó cikkeit röviden a következőkben ösmer-tetjük.

Minden községben, sőt minden nagyobb pusztán alakulhat fiókegyesület, mihelyt az illető helyen rendes lakással bíró 10 alapító vagy rendes tag a gyűjtőívet aláírta.

Gyűjtőívekkel készséggel szolgál a központi igazgatóság (Budapest, lánczid-utca I. szám.)

A fiókegyesületek feladata ugyanaz kicsiben a mi a központi anyaegyesületé nagyban. Terjeszteni az egyesületi eszmét minél szélesebb körben, annak folytonosan új és új híveket szerezni és a közjótekonyságnak minden forrását igénybe venni.

A fiókegyesületek szerves egybefüggésben vannak a központi anyaegyesülettel, de azért önálló tevékenységet is fejtenek ki.

Nem kívánjuk részletezni a fiókegyesületek tevékenységét, csupán röviden jelezzük, hogy mások a teendőik a nagyobb városokban, és mások a kis községekben. A pezsgő városi élet sokoldalúsága számos tevékenységi ágat jelöl ki az egyesület

számára, míg falun, melynek belső élete zajtalan esendben pereg le, meg kell a tagoknak elégedni kis körükben kifejtett munkásságukkal és azon boldogító tudattal, hogy ők is egy mozgó, élő részét képezik a nagy humanistikus gépezetnek.

Említettük, hogy a fiókegyetek alakítására 10 tag elegendő. Mikor e szám együtt van, a kezdeményező, ki az ügyben buzgólkodik, közgyűlést hív egybe, melyen a fiókegyet megalakultnak nyilvánítja magát és az ügyek vitelére megválasztja választmányát, melynek száma nem lehet kevesebb ötnél és nem lehet több huszonötnél. E tagok megválasztása szavazás útján történik, s a mint a választmány megalakul, saját kebeléből megválasztja az elnököt, nagyobb fiókegyetekben megválasztja az elnököket, jegyzőt, pénztárnokot, és szükség esetén az orvost. Igen természetes, hogy kisebb helyeken mindezen felsorolt hivatalokra szükség nincsen, és a jegyző és pénztárnok teendőit egy egyén is viselheti.

A fiókegyet megalakulásáról azonnal értesíti a központi igazgatóságot, mely azt ellátja a szükséges nyomtatványokkal, hivatalos pecséttel, és más irodai felszerelésekkel.

Ennyiből áll az alakulás menete, melyből valamint az alább mondandókból látható, hogy ugy az alakuláshoz, valamint a már megalakult fiókegyet ügykezeléséhez nem kívánatik egyéb mint egy kis jóakarat és egy parányi tevékenység. És ne védekezzék senki azzal, hogy „nem lehet tenni semmit, mert az emberek közönyösek.“ Sok szerencsétlenség alkalmával bebizonyította már néptünk, hogy együltt érez a boldogtalanokkal. Példát hozunk fel, mely üdvös tanuságul is szolgálhat.

Mikor a török-orosz háboruban megsebesült török harcosok számára megindultak a jótékony gyűjtések, egy kis alföldi faluban voltunk. A lelkész ki a népek atyja, barátja és szükségben tanácsadója volt, lelkes szavakban hívta fel adakozásra a közönséget. A nép az ő egyszerű eszejárásával ugy vélekedett, hogy „minek adjunk, hiszen a török százados ellensége a magyarnak.“ S a lelkész alig szólott egy pár felvilágosító szót, a legnagyobb készséggel ajánlották fel könyöradományaikat.

Ha már idegen katonák sorsa ily élénk részvétre talált, mennyivel biztosabban számíthatunk sikerre most, midőn saját édes gyermekeinkről van szó!

Sokan lehetnek és kétségkívül vannak is a vidéki értelmiség közt, kik el lévén foglalva, részint hivatalos kötelességük teljesítésével, részint gazdálkodással, borzalommal tekintenek minden oly dologra, melyből hosszadalmas irka-firkák származhatnak.

Ezek aggálya tökéletesen elenyészik, ha meggondolják, hogy a vörös-kereszt egyeslet főkegyeletének ügykezelése a lehető legegyszerűbb, melynél egyszerűbbet már képzelni sem lehet. A lelkész, jegyző, tanító vagy általában az, a ki az egyeslet ügyének vezetésére vállalkozott, előveszi a központi iroda által megküldött ívet, melynek mintája könyvecskénk hátsó részén látható; beszedi a bevételeket, az év végén közgyűlést hív egybe, hol hitelesítik és lezárják a számadást, az eredményt pár szó kíséretében megjelenti, és ezzel be van fejezve az egész évi elnöki, jegyzői és pénzkezelői teendő.

A minta-ívbe világosság kedvéért példákat vettünk fel, melyek világosan feltüntetik a kezelés egyszerűségét.

Nem kíván a vörös-kereszt egyeslet új adót, nem kíván áldozatot. Ha például Varga János gazduram a hó folyamán csak egyetlen egyszer lemond vasárnapi félliter búfelejtőjéről, már tagja lehet az egyesletnek, mely önmegtartóztatás hisszük, hogy különben erkölcsi mivoltára sem fog káros hatással lenni.

A mi a főkegyeletéknél begyűlt pénzeket illeti, itt első sorban a központ követeléseit kell kielégíteni.

Az anyaegyeslet költségei igen tetemesek. Ezernyi kiadásait csak úgy fedezheti, ha a főkegyeletek támogatják.

Az alapszabályok szerint a főkegyeletek az alapítványokat és az egyszer mindenkorra fizetett 10 frt. tagdíjakat egészen beküldik a központi pénztárhoz, a rendes tagsági díjaknak és minden más jövedelemnek pedig egy harmadát tartoznak beszolgáltatni. Ugyancsak a rendes tagdíjak és egyéb jövedelmek egy harmada ez idő szerint azon megyei vagy vidéki választmányt illeti, melynek kötelekébe az illető főkegyelet tartozik.

E helytűtt röviden foglalkozunk a megyei választmányokkal.

Az ország politikai beosztására, a megyékre mint önálló autonómikus testekre a vörös-kereszt egyeslet megalakulásánál különös tekintettel voltak. A megyei választmányok feladata az egyeslet céljait előmozdítani azokon a helyeken, melyekre hatáskörűk kiterjed.

A megyei választmányok rendszerint a megye székhelyén alakulnak, de oly népesebb városokban és községekben is, melyek a megye székhelyétől távol esnek, de melyek egy-egy nagyobb vidék forgalmi központját képezik, alakulhatnak vidéki választmányok, ha az ily vidéken létező fiókegyesletek összesen legalább 300 alapító vagy rendes taggal bírnak.

Hasonló feltételek mellett alakulnak a városi választmányok a pezsgőbb forgalmu helyeken.

E kis kitérés után könnyen megértés végett egy példát hozunk fel a pénzek beszoigáltatására vonatkozólag.

Ha például a nagykátai fiókegyeslet bevesz alapítványokból 40 frtot, 10 frts tagdíjából 30 frtot, egy forintos tagdíjából és egyéb jövedelmekből 120 frtot; e 190 frtnyi összegből, az alapítványi összegek és 10 frts díjak: azaz 70 frt. és a 120 frtnak egy harmada 40 frt., összesen 110 frt. küldetik a központba, a 120 frt. egy harmada: azaz 20 frt. a megyei választmányt illeti, s a fiókegyesletnek marad egy évre 40 frtja saját rendelkezésére.

Már most az a kérdés, mi történjék a fiókegyeslet pénztárában így megmaradt pénzzel.

Az alapszabályok szerint e pénzek egy harmada jótékony célra fordítható, a mi már azért is célszerű, mert a közönségnek alkalma nyílik meggyőződni az elvekről, melyeket az egyeslet nemcsak hangoztat, hanem tényleg gyakorol is.

E részben azonban a legnagyobb óvatosságra van szükség. Kerűlni kell minden felekezeti, nemzetiségi vagy politikai színezetű cél támogatását. A vörös-kereszt feladata tisztán humanus természetű s e jellegét mindenkor, mindennemű működési körében érvényre is kell juttatnia.

Minden kiadás után is még egy bizonyos összeg maradni fog a fiókegyleti pénztárban, mondjunk tehát néhány szót a pénzek kezeléséről.

Faluhelyeken különösen szokásban van a közpénzeket egyeseknek kiadni, kamatozás végett. A vörös-kereszt főkéjével ezt tenni azért nem tanácsos, mert minden pillanatban beállhat valami oly eset, a midőn gyorsan és sokat kell adni, a midőn tehát minden fillérre szükség lehet, és ily esetben az egyeseknek kiadott pénzeket azonnal visszavenni nem lehetne.

Alig van hazánkban ma már oly község, melynek közepében egy jó hitelű és biztos alapokon nyugvó takarékpénztár vagy efféle pénzintézet ne volna.

Legzélszerűbb tehát a pénzeket ily helyen kamatoztatni.

Az országos szervezkedés a megyékben, járá- sokban és városokban.

A múlt év november 10-én gróf Károlyi Gyula az egylet elnöke a megyék és önálló törvényhatósági joggal felruházott városok közgyűléseivel kérvényt intézett az egylet pártolása végett. Értelemre és érzelemre egyaránt ható hangon fejtegetvén az egylet üdvös célját, ezután a többi közt ezeket mondja:

„A mélyen tisztelt közgyűlés nagyérdemű tagjai méltóztatnak be látni, hogy ez csak szerény kezdet, mert hiszen, hogy az egylet magasztos célját elérhesse, ahhoz nagy eszközökkel is kell rendelkeznie és az egylet messzeható rendeltetésének csak úgy lesz képes megfelelni, ha támogatói közzé sorozza a társadalom mindazon tagját, ki az alapszabályok 5-ik cikkében meghatározott segélyezésre vagyoni viszonyainál fogva képesített, vagyis, hogy a művelt nyugoti államok példáját idézzem, ha a nagybirtokostól kezdve a telkes gazdáig, a nagyiparos, nagykereskedő és gyárostól a kisiparos és kiskereskedőig, a nagy tőke tulajdonostól a szellemi tőkéből élő egyénkéig a társadalom minden egyes tagját, valamint a nyereségre alakult különféle egyleteket is kebelébe vette, mert hiszen kétségbe vonhatatlan, hogy a telkesgazda a kis-

iparos és kiskereskedő közelallói javára ép oly könnyen nélkülözhet évenként egy forintot, mint a hogy megadhatja a jobb módú egyén az egyszermindenkorra szóló 10 frt. rendes tagsági díjat, vagy a szintén egyszermindenkorra szóló 20 frnyi alapítványi összeget; valamint kétségtelen az is, hogy a nagy vagyontól a könyörtületes czél nagyobb adományt igényel.

Alig férhet ezek után kétely ahhoz, hogy a vörös-kereszt egylet szervezése oly feladat, melynek létesítése mindnyájunk hazafiúi és emberbaráti kötelessége és e szervezésben a leg-hathatósabb és egyedüli sikert ígérő támasz a mélyen tisztelt közgyűlés, mely mint a feltgyelete alatt álló terület szellemi, erkölcsi és vagyoni központja, nagy tekintélyénél fogva irányt ad ott lakó polgártársaink gondolkodásmódjának, be foly eslekedetükre és hatáskörénél, törvényadta jogánál fogva kihát a feltgyelete alatti terület minden kis részére.

Igaz és szép szavak, minden sorát készséggel aláírjuk, s ép azért, mert mi is osztjuk az elnök eme törekvését, legyen szabad néhány jóakaró megjegyzést koczkáztatnunk, főleg a működés mikéntjére nézve.

Az országos szervezésnél a főispánokon kívül első sorban az alispánokat és szolgabirákat illeti meg a kezdeményezés. Mint a megyének első tisztviselői, ösmerik az egyes járásokat, a népesség arányait és vagyoni viszonyait, a közönség áldozatkészségét, s mindenekfölött folytonos érintkezésben állanak a községi jegyzőkkel és a lelkészekkel, kiknek viszont jó alkalmuk van a népet meggyőzni az eszme üdvös voltáról.

A hirlapok közleményeiből volt alkalmunk meggyőződni, hogy gróf Károlyi Gyula felhívása nem volt a pusztában elhangzó szó, hanem viszhangot keltett az széles c hazában. Minden ember szívében élt a tudat, hogy a szegény katonák sorsa a csatatéren fájdalmas, elszomorító. E tudatnak csak hangot kellett adni, hogy az emberszeretet és könyörtület megkezdje működését. A törvényhatóságok közgyűlései versenyezve fogadták a vörös-kereszt szervezésének eszméjét; s az érdeklődés meleg hangját sehol egy visszatetsző szó nem zavarta. Választermények alakultak már eddig is több megyében, melyek kellemes reményt nyújtanak arra, hogy működésüket siker

koronázandja. Tiszteletreméltó nevek, a megyék legkitünőbb férfiai vállalkoztak a nagy munkára, kiknek széles kört ösmere-
rettsége és működési tere behálózza az egész megyét. Ezek
társadalmi téren helyzetüknél fogva sokat tehetnek, de ismé-
teljük, a főszerep a tisztviselőknek jut, kik tapintatos föllépéssel
fő-támaszlopai lehetnek az egyletnek.

Mire e sorok napvilágot látnak, monarchiánk egy újabb
keleti bonyodalom előtt áll. Herezegovina sziklás bérczei közt
már dörg az ágyu, esattog a handzsár, s magyar katonák
vére festi pirosra a havat.

E szerény füzetke megírása e körülmény által szomorú
alkalomszerűséget nyert. De éppen e körülmény siettetni fogja
a szervezés munkálatait, főleg oly helyeken, hol eddig közöny
vagy lassuság uralkodott.

A központ a vidék támogatása nélkül olyan mint a
hadvezér, kinek hiányzik hadserege. A fővezénylet legkitünőbb
tervei csak úgy valósulhatnak meg, ha az összes tábornok
a nagy cél tudata és az erős kötelességérzet.

Azon meggyőződéssel tesszük le tollunkat, hogy az összes
társadalom minden egyes tagja saját hatáskörében buzgólkodva,
megteendi kötelességét.

Ugy legyen.

Bevétel

Pénztár-

1882	január	30	1 B. Molnár József alapító .	1	20		
	"	"	2 Kohn Mózes alapító . .	2	20		
	"	"	3 Vágó Pál rendes tag . .	3	10		
			4 Lakatos János rendes tag .	4	10		
			5 Szokolay Ákos rendes tag .	5	10		
	május	1	6 Tóth Péter rendes tag . .	1	1		
	"	"	7 Eröss Mihály rendes tag .	2	1		
	"	"	8 id. Orbán Imre rendes tag .	3	1		
	"	"	9 Özv. Schütz Károlyné rend. tag	4	1		
	Okt.	4	10 Farkas Gyula rendes tag .	5	1		
	"	"	11 Vörös Árpádné rendes tag .	6	1		
	"	"	12 Stojkovics Miklós rendes tag	7	1		
	"	"	13 Koller Géza rendes tag .	8	1		
	dec.	15	14 Kecskeméty Gáborné rendes tag	9	1		
	"	"	15 Adorján Sámuel rendes tag.	10	1		
	"	"	16 Tánczvigalom jövedelme .	6	110		
						190	

Nagy-Káta 1883 január 1-én.

számla

Kiadás.

1883	január	1	1	Központba küldetett alapítványok fejében . . .	91	40		
	"	"		10 firtos tagdíj fejében . . .	"	30		
	"	"		Egyéb jövedelem $\frac{1}{3}$ fejében . . .	"	40		
	"	"	2	Megyei választmánynak küldetett a jövedelem $\frac{1}{3}$ -da	10	40		
				Összesen : . . .				150
				Maradt a főkegyletnél . . .				40
								190

Merényi Mihály
pénztárnok.

DE BALIACI GÉZA.

